

serdilo, da je povsod otroke, kjer jih je našla, ropala in poklala.

Res bi povest od „Lamwaberl“ nekaj sličnega imela z libijsko-gerško Lamio, — al kako so štajarski Nemci, kateri so za Slovenci na Štajarskem stanovališča dobili, do te povesti prišli, ktera gotovo Rimljanom ni obče znana bila?

Mi nikjer ne najdemo zapisanega, da bi se rimski naselniki (kolonisti) do časa nemške naselitve v Štajarski ohranili bili. Tedaj so jo mogli prejeti od naroda, kateri je ob času rimskega gospodarstva v Štajaru stanoval. Ako so ti stanovniki, kakor se terdi, bili Kelti, tedaj ti spet povesti od Lamie Nemcem niso mogli izročiti, ker so za Kelti prišli v Štajarsko iz severja Slovenci.

Menda pa so Slovenci v lazniški dolini kakošno rimsko kolonijico ali pa kakošen keltišk ostanek našli, kateri je njim povest od libijsko-gerške Lamie izročil? To se ne dá dokazati, ker se nemškim zgodovinoslovcem, postavimo, Matiju Kochu ¹⁾, unemu istemu, kateri je, ne bravši naših pretresov, kateri terdijo, da so ob času rimskega gospodarstva v Noriku stanovali Slovenci, smelno izustil besede: „Unbedenklich dürfen wir die Unmöglichkeit eines solchen Nachweises aussprechen“ — ljubi terditi, da Slovenci niso druga kakor pušavo našli, kadar so se v 6. stoletju v notrajni Austrii naselili. (Dalje sledi.)

Ozir po svetu.

Domače šivljenje Turkov.

V babnišnico Turkov ne smé noben drug možk kakor le gospodar, zato jo imenujejo harem; harem je arabska beseda in pomeni „svetišče“. Kakošne svetišča so haremi, se bomo prepričali iz sledečega popisa, ki smo ga posneli iz potopisa kneginje Belgiojose, kateri kot ženski je bilo pripušeno, skrivnosti nekega harema natanko pregledati. Pač čudili se bomo slišati, kako se živi v haremih, ktere nekteri popisujejo tako, da človeka res mika, se soznantiti s temi „pozlačenimi tičnicami“, ki so zares tičnice za turške žene, al ogledane od znotraj so bolj umazane kot pozlačene.

Čujmo, kaj pripoveduje omenjena gospá, ki je bila v Čerkesu v haremu ondašnjega mufti-ta ²⁾. — „Moj stari mufti — pravi ona — je 90 let star in ima več žen, naj stareja je v 30. letu; otrok pa ima vsake starosti od dojenčka pri 4 mescih noter do 60 let starih sinov in hčer, od kterih poslednjih pa ne vé, koliko jih je, in kje se po svetu klatijo, kaj so, in od česar živijo. Vidila sem, da njemu samemu se je gnjusilo pred nečednostjo harema, da je bil sit šundra in hrupa v njem. Mufti naš pride podnevi v harem, kakor pride v štaló, da ogleda konje, sicer pa stanuje pozimi in poleti v drugih sobah, ki so zunaj harema“.

„Stopimo v harem, kateri se nam večidel popisuje kot gledišče lepote in ljubezni, kot kazališče lišpa in krasote. Kaj vidimo? Černe in raztergane stene, lesene, oprasene in s pajčevinami preprežene strope, stergane in vmazane počivala (zofe), stergane zakrivala, povsod packe od loja in olja. Kakoršno stanovanje, takošne prebivavke. Ker je v haremih le malo ogledal (špeglov), se lišpa ženstvo v njih le na dobro srečo; sila veliko z demanti in biseri okovanih iglic vtaknejo v pisane bombažaste rute, ktere ovijajo okoli glave. Lasé imajo skuštrane, ker le prav gosposke žene, ki so stanovale pred v Carigradu, imajo glavnike (kampiljne). Ker nimajo ogledala, da bi se va-nj gledale, in ker so si vse med seboj nevošljivke, ne pové ena drugi, ali si pač svoj obraz prav mala, in lahko je verjeti, kako smešno so po tem takem večidel pomalane. Žna-

ble in lica si malajo rudeče, nos, čelo in brado pa belo, plavkaste se naredé pod očmi in nosom. Še bolj pa se našemijo nektere, ki si hočejo obervi prav lepo černo namalati; nad vsakim očesom si potegnejo od nosa do senca na vsaki strani debelo liso, da je kaj. Žalostno se vjema ta malarija z lenobo in nesnago, ktera je lastna ženstvu jutrovih dežel. Da ni treba vsaki dan obraza malati, pa tudi rok in nog ne, v ktere z rumeno barvo pičice narejajo, se ne umivajo vsaki dan, ker sicer tudi mislijo, da voda škoduje lepoti. Tako je nesnaga povsod, kamor pogledaš. Zraven tega pa so še kupi otrok in trume služabnic, posebno zamork, ki živé v haremih. Od otrok ne govorim; njih navade in razvade so že tako vsakemu znane —, le od služabnic rečem: kaj bi pri nas rekli, ako bi se naše dekletke umazane in bose valjale po gosposkih počivalih? In taka je v haremih. Potem pa še to: v oknih v tistih krajih se malokje šipe vidijo; namest šip zadelujejo okna s papirjem, ki je v olji namočen bil. Ker pa v Azii tudi ravno nimajo papirja dovolj, da bi ž njim zadelovali okna, je pa tudi več taci haremov, ki so celó brez okenj in tisto malo svetlobe, ki je potrebuje Turčin, da v sobah tobak in kavo pije, neubogljive otroke šeska itd., jim dohaja skozi dimnike (kamine). Naj pa nihče ne misli, da v stanicah brez okenj je popolnoma temá. Ker so hiše vse pri tleh, z enim nadstropjem, in ker dimniki niso nikdar višji kakor hiše in so zraven tega tudi široki, lahko vidiš skoz dimnik mlo nebo, ako se enmalo prikloneš in skoz-nj polukaš. Popolnoma pa manjka zraka v teh zapertih stanicah, — ali ženstvu v haremih še na misel ne pride, da bi pogrešale čistega zraka. Merzle po natori svoji, in brez dela celi dan, da bi se kaj zgrele, čepijo cele ure na tleh pri ognji, in se še toliko ne zavejo, da se človek v tistem zraku tudi zadušiti utegne. Ako mi v spomin pridejo ti umetno napravljeni berlogi, nabasani s sterganimi babami in razujzdanimi otroci, mi hudo prihaja in vesela sem, da sem srečno prestala kratki čas, v katerem mi je bilo dano te svetne turške „nebesa“ natanko viditi, ki bi jih pa jez raji „pekel“ imenovala“.

Za poduk in kratek čas.

Dvakrat obešen in enkrat ubit, ali: Navada je železna srajca.

Pred več leti so na Ogerskem silovitega tolovaja zasačili, zaperli in po kratki preiskavi na vislice obsodili. Ker je pred smertjo 3 dni izpostavljen bil, ga pride med drugimi ljudmi tudi njegov kum (boter) obiskat, ki je v ravno tistem mestu rabelj (frajman) bil. On ga mlo pogleda in pravi: „pač bi ne bil verjel, da ravno jez, ki sem te tako rekoč prvi za kristijanstvo pripravil ob prihodu na svet, te bom mogel tudi iz sveta spraviti. Pa Bog je usmiljen; pri njem pomoči išči; ako bo konec dober, bo vse dobro“. S temi besedami ga zapustí, in serce obsojenca navdaja veliko upanje.

Dan njegove smerti napoči, zadnja ura se približuje; vzdignejo ga in na morišče peljajo. Rabelj pride pozneje za njim in se silno počasi véde, da bi le dle njegovo smert odlašal; pa — kar potegnejo ga in — obešen je. Boter mu je tiho na ušesa pošeptal, da naj se potají (ker takrat niso bile še hitro-vislice, kakor zdaj; kdor je obešen bil, je visel dokler ni doli skapal), da bo prišel, in ga bo rešil.

V tem času gré memo vislic neki mlinar, ki je bil enmalo pijan. Obešeni ga, kolikor je mogel govoriti, prosi, naj mu pomaga z vislic, ker po posebnem čudežu je pri življenji ohranjen bil. Mlinar mu urno pomaga, ga na svoj dom pelje, mu dá piti in jesti, in ga prenočí, svojim ljudém pa nič ne pové, kdo je ta ptujec. Trudna mlinarjeva družina je kmali zaspala.

Kadar hudodelec, ki je po zvijači ušel zasluženi smerti, čuti, da vse spí, vzame naj lepše opanke, se obuže, gré v hlev, in tira ven par volov. Hlapec, kateri je v hlevu

¹⁾ Glej „Mittheilungen des histor. Vereins für Krain“, Monat September 1854. str. 66 in 67.

²⁾ Mufti, na Turškem imeniten gospod, je svetovavec vladarstva. Vsako večje mesto ima svojega muftita; glavár vsih muftitov, kterih je 210 v vsi Turci, je Šeih ol Islam.